

שיעור – דיני קדימה בברכות

- א. היו לפניו מיני פירות הרבה שברכותיהם שוות, ודעתו לאכול מכולם, ויש ביניהם ממין שבעה, מקדים ממין שבעה, אע"פ שאינו חביב, ואפי' אם המין שבעה הוא חצי פרי והשאר שלם. (שו"ע סי' ריא סעי' א ומ"ב סק"א וסק"ד) ואפי' אם מין השבעה הוא מחו"ל ושאר הפירות מא"י, מברך על מין שבעה תחילה.
- ב. אם שניהם משבעת המינים, או שניהם אינם משבעת המינים, יברך תחילה על השלם, ואע"פ שהחצי יותר חביב (מ"ב סק"ד) ולכן אם יש תפוח שלם ופרוסות של פרי אחר, יש לברך על התפוח.
- ג. אם אין שם ממין שבעה, וברכותיהן שוות ושניהם שלימים או שניהם אינם שלימים, מקדים את החביב.
- ד. חביב = המין שרגיל להיות חביב עליו, אפי' אם עתה חפץ במין השני.
- ה. **סדר הברכות הוא:** המוציא, מזונות, גפן, העץ, האדמה, שהכל. וסימנך "המגי"ע א"ש". ברכת מזונות קודמת להכל, ואפי' לזית, חוץ מאורז שאינו קודם ליין ומין שבעה. (כה"ח סקכ"ז). דיני קדימה בברכות הוא רק לכתחילה, אבל בדיעבד יצא גם כשלא הקדים מה שהיה צריך להקדים ופטר עם ברכתו את שאר הפירות שברכותיהם שוות. **ובלבד שיכוון לפטור את שאר הפירות** (רמ"א ריא, ה).
- ו. **בשבעת המינים** - כל הקודם בפסוק ארץ חטה ושעורה קודם לברכה, וכל הקרוב לארץ בתרא קודם לברכה (שו"ע ריא ד). סדר הברכות כך הוא: המוציא, מזונות, זית, תמר, גפן, תאנה, רמון.
- ז. אם צריך להקדים מצד רפואה (כגון שהרופא אומר לו לשתות בתחילה), אינו צריך להקדים ע"פ דיני קדימה, אלא ישתה קודם כציווי הרופא (שו"ת הלכות קטנות ח"ב סי' קנה, כה"ח ריא, ה)

דיני טעות בברכות

- ח. בירך על פירות האילן בורא פרי האדמה יצא, בירך על פרי האדמה בורא פרי העץ לא יצא (שו"ע רו, א).
- ט. המסתפק על פרי מהו ברכתו, מברך בורא פרי האדמה שפוטרת את העץ וי"א שעדיף שיאכל עוד דברים שברכתם בודאי העץ והאדמה, ויכוין לפטור את המין שלפניו על הכל אם בירך שהכל יצא, והיינו בדיעבד, לכתחילה צריך לברך על כל דבר ברכתו המיוחדת לו. (שו"ע רו, א ; פמ"ג סי' ריא, מש"ז סק"ב).

דיני הפסק

- י. לכתחילה לא יפסיק בין הברכה להאכילה יותר מכדי דיבור, אלא יאכל מיד ותוך כדי דיבור הוא "שלוש עליך רבי" ואם הפסיק בשתיקה יותר מכדי דיבור ולא דיבר, בדיעבד אינו חוזר ומברך, אא"כ הסיח דעתו. אם הפסיק בדיבור, אפי' מילה אחת הוי הפסק, וצריך לחזור ולברך, אא"כ הוא צורך הברכה. לא ידבר בשעה "שלועס" לפני שבולע, אלא יבלע קצת קודם.
- יא. הליכה הוי הפסק, לכן צריך לזהר שלא ילך ממקום למקום עד שיבלע קצת מן המאכל, אא"כ הוא לצורך, דאז לא הוי הפסק. ואם בירך על הפרי ושינה את מקומו לפני שאכל, צריך לחזור ולברך. (שעה"צ קסז כח)
- יב. אסור לנגן בפיו בין הברכה לאכילה (מנחת יצחק ח"ז סי' ט) ובדיעבד אינו חוזר ומברך (שבט הלוי ח"ה סי' טז)

דיני תחילת הברכה

- יג. יש להחזיק את הפרי ביד ימין בשעת הברכה ואיטר יד יחזיק ביד שמאל שהוא ימין דידיה. (שו"ע רו ד) אין לתחוב את הפרי בסכין בשעת הברכה (מ"ב שם סק"י"ח ע"פ קבלה).
- יד. צריך להשמיע את הברכה לאזניו ובדיעבד אף אם לא השמיע לאזניו יצא, ובלבד שיוציא בשפתיו. (שו"ע רו ג)
- טו. אסור לעשות שום מלאכה בשעה שמברך (מ"ב קצא, ה)
- טז. התחיל לאכול ושינה את מקומו, צריך לחזור ולברך ברכה ראשונה (רמ"א קעח, ב)

דיני ברכה אחרונה

- יז. האוכל פירות משבעת המינים מברך אחריהם מעין שלש. ואם גדלו בא"י חותם "על הארץ ועל פירותיה". ואם גדלו בחו"ל חותם "ועל הפירות" (שו"ע רח, י)
- יח. בירך בורא נפשות על שבעת המינים, אפי' בדיעבד לא יצא (מ"ב רב, מב)
- יט. אם סחט תפוח וכדומה, ברכתו שהכל ובורא נפשות. ואם בירך על העץ לא יצא (מ"ב רח, סג).